

zonsondergang de hommeltjes een voor een in 't nest waren weggekropen, scheidden wij als goede maatjes.

Eigenlijk zijn toch alle jongens geboren natuurvorschers en 't is mij een raadsel, hoe ze bijna overal tegen hun twintigste jaar de liefde en belangstelling voor planten en dieren zoo geheel en al glad kunnen kwijtraken.

Ik bracht verder den avond door met mijn hospita te plagen over mijn erge geeuw-honger en met 't teekenen van boschhommelpooten. Een bijzonder onderscheid met de pooten van andere hommels

kon ik niet vinden, wel leken hun klauwtjes naar verhouding veel grooter.

Den volgenden morgen regende het, dat 't goot en toen ik bij 't stoppelveld kwam, waren de brokjes nest al lang weggespoeld. Een paar stukjes cellen kon ik nog meenemen om uit te teekenen.

Ik hoop van den zomer gelukkiger te zijn en eens een vol, gezond nest aan den arbeid te zien. Want er is alle reden om te veronderstellen, dat er in den regel nog beter gewerkt wordt, dan ik het door mijn arme vluchtelingen heb zien doen.

JAC. P. THIJSSÉ.

HEPATICA.

Veel te weinig is het in ons land bekend, dat mooie plantje met zijn hemelsblauwe bloemen. En toch zijn de menschen nog al gesteld op lichtblauwe bloemenkleur, die de minst algemeene is.

Als ik in 't vroege voorjaar de bezitters van tuintjes zie pronken met hun sneeuw-klokjes, als de winter-lente-bloem, of de gele aconiet, zooals de kweeker ze noemt, de zwarte aard van het perk met haar goud bedroppelt, en hier en daar al een crocus zijn kleurigen trechter opsteekt, dan zoek ik bijna altijd te vergeefs naar de zacht blauwe tint van de hepatica's, die er toch waarlijk niet kwaad zou harmo-nieeren met het wit en geel.

Is het de mode, die de hepatica's van tuin- en bloemenmarkt heeft verdreven? Waarschijnlijk wel, want onze Maart is te schaars met zijn bloemengaven, om te veel keus tot oorzaak aan te nemen. Maar hoe het zij, ik heb mijn hepatica's, die nu al drie jaar lang in mijn tuintje hun plicht trouw vervullen, dankbaar beloofd, dat ik het probeeren zou, althans bij enkele bloemenvrienden, ze in eere te herstellen.

Stellig kan de hepatica-bloem de vergelijking met de crocus onbevreesd doorstaan, en ook met de scilla, die meestal donkerder blauw van kleur is en bovendien niet zoo groot wordt. Ja, daar dacht ik zoo even niet aan, de scilla zal het zijn, die, met te veel succes naar mijn zin, de hepatica concurrentie heeft aangedaan.

't Is mogelijk dat de scilla sterker is en niet zoo veel zorg behoeft als de hepatica, maar ik geloof het niet, want jaar op jaar komen mijn „Leberblümchen“, zooals de Duitschers ze noemen, op, zonder dat ik iets meer doe, dan ze 's winters een dekentje geven van afgevallen bladeren. Wel hebben ze een plekje, dat beschut is tegen Noord- en

Oostenwind en dat zon krijgt, zoolang de boomen nog bladerloos zijn.

Dit schijnt ook werkelijk een vereischte te zijn voor het gedijen; want in Frankrijk en Duitschland groeit de hepatica in overvloed in 't wild, en wel vooral in beukebosschen en onder hazelaars; in ons land is ze nog niet in 't wild aangetroffen.

Daar op het dor-gele loof prijken aan bladerlooze steeltjes de prachtig blauwe bloemen, die in vorm

en grootte veel overeenkomst hebben met onze wilde, witte bosch-anemonen; doch het aantal bloemblaadjes is meest grooter. Door sommigen wordt ons plantje dan ook tot de anemonen gerekend en heet *Anemone hepatica*; bij anderen *Hepatica triloba*.

Eigenlijk moest ik zeggen het aantal *kelk*blaadjes, want, wat bij *hepatica* en anemoon de bloemkroon

Hepatica-bloemen, de gekleurde kelk is weggenomen. Rechts in 't meeldraad-, links in 't stampertijdperk.

lijkt, is eigenlijk de gekleurde kelk; en wat oppervlakkig bekeken een groene driebladige kelk schijnt, is niets anders dan een stel schutbladen, die bij andere planten van de ranonkelfamilie veel lager aan den bloemsteel staan. Doch dit is alleen van belang voor wie een bloem nog iets anders is dan ooggen-lust.

Zoo lang de *hepatica* bloeit, merkt men van 't blad niet veel, tenzij de winter bijzonder zacht en de standplaats buitengewoon gunstig is. Dan blijven de herfstbladeren als een krans om de nieuwe bladeren en bloemen staan, en geven aan de plant een zeer ongewoon aanzien. Dat blad namelijk is, wat zijn vorm betreft, eenig in de Europeesche flora.

Ontelbare keeren is het gebruikt als voorbeeld

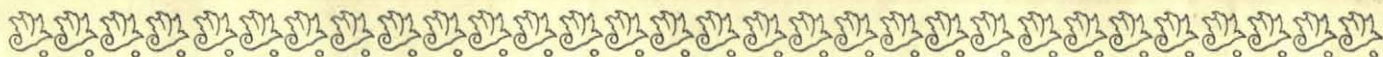
voor ornament en het leent er zich bijzonder toe. Menigeen van onze lezers zal zich ook herinneren, het als voorbeeld op de teekenles ontmoet te hebben.

Maar lang in de lente reiken die overjarige bladeren niet, als het zonnetje kracht krijgt, verkleuren ze en verdwijnen; dan echter staan er al een groot aantal jongere gereed zich te ontplooiën. Ze vallen niet in 't oog, doordat ze dubbel gevouwen en in een dichten pels gehuld, wachten tot dat de bloemenpracht zal zijn verdwenen. Dan komen ze spoedig te voorschijn in hun zeer eigenaardigen vorm, fraai donkergroen en glanzig. Dan ook doen de schutbladeren hun naam weer eer aan; ze sluiten, net als vroeger den knop, nu de rijpende zaden in. De voormalige bloemstelen krommen zich en onder de breede drielobbigge bladeren (*triloba*) rijpen de vruchten, veilig voor elken belager.

Ook de opeenvolging in den groei en de rijpheid van de meeldraden en stampers is voor een aandachtigen opmerker belangwekkend, net als het groeien van de bloem zelf, of eigenlijk dan alweer van de kelkbladeren, welke hier (in plaats van de bloembladeren, zooals gewoonlijk 't geval is) als lokmiddel dienen voor de insecten, die op stuifmeel belust zijn.

Nog iets opmerkelijks vertoont de *hepatica*. Toen ik mijn drie potjes op de bloemmarkt kocht, waren ze keurig blauw; in 't tweede jaar kwamen er rose-roode bloemen tusschen de blauwe voor, in 't derde jaar was één plant geheel rose geworden, en nu, terwijl ik nog eens de berstende knoppen onderzoek, vind ik geen enkele blauwe bloem meer. Verandering van grondsoort schijnt de oorzaak te zijn; van de week koop ik er weer een paar blauwe planten bij; want die vind ik mooier.

E. HEIMANS.

HET INSECTARIUM VAN ARTIS.

In den winter. — Plannen voor den zomer.

Wanneer elk van de dieren, die op 't oogenblik in mijn winterstallen verblijf houden, evenals *Bombyx Pini* en *Bombyx quercifolia* een afzonderlijk artikeltje zou krijgen, zou ik mijn lezers in 't laatst van den zomer nog met winterartikeltjes vervelen en dan nog lang niet uitgepraat zijn; de gastvrijheid van onze redactie zou ik op een al te zware proef stellen en mij zelf aan den voet van een berg van werk plaatsen, terwijl ik, nu het voorjaar zich reeds heeft aangekondigd, mijn handen vol praktische entomologie heb.

Ik heb twee rupsen een wat groote beurt gegeven,

omdat velen ten onrechte meenen, dat de rupsen in Mei haar intrede in onze streken doen, om in October weer spoorloos te verdwijnen. Van November tot April zou dan van het heele rupsenleger niets te bespeuren zijn. Ik hoop er het mijne toe bij te dragen, om de rupsen in den winter even populair te maken, als de knoppen van de boomen het reeds zijn.

Het is niet moeilijk gedurende den winter met rupsen in aanraking te komen. Bij lage planten — doove netel bijv. — vindt men op den grond verborgen de groene of bruinachtige rupsen van *Phlogo-*